

5 WARTOŚCI

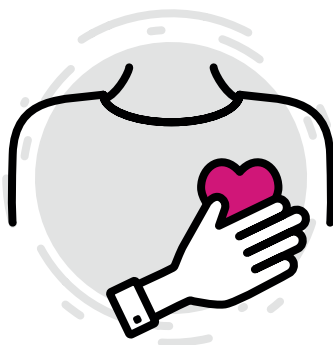
SZACUNEK

SZACUNEK przynależy każdemu człowiekowi, gdyż wynika z niezbywalnej cechy każdego z nas – z godności ludzkiej.

Szacunek wyrażamy grzecznością wobec innych (okazywaną uprzejmym językiem i tonem, przyjaznym wyrazem twarzy, odpowiednim do okazji ubiorem, wyglądem i zachowaniem) oraz troską o ich uczucia i dobro. Jeśli ktoś okazuje nam szacunek, czujemy się dobrze w jego towarzystwie. Gdy traktuje nas bez szacunku, natychmiast informują nas o tym nasze uczucia – zakłopotanie, przykrość, złość.

Szacunek powinniśmy okazywać nie tylko innym ludziom – bez względu na ich wiek, pochodzenie, wiedzę, stan posiadania czy status społeczny – ale także sobie. Jest on podstawą wszystkich innych wartości moralnych, w tym uczciwości, odpowiedzialności, solidarności, przyjaźni, sprawiedliwości – np. nie oszukujemy kogoś, kogo darzymy szacunkiem, nie kłamiemy też z szacunku dla siebie itp. Jeśli nie traktujemy siebie z szacunkiem, myślimy i mówimy źle na swój temat, zachęcamy innych, by też tak nas traktowali, bo zachowania są zaraźliwe.

Szacunek jest podstawą dobrych relacji między ludźmi i dobrego samopoczucia, a to pozwala nam żyć harmonijnie i szczęśliwie.

UCZCIWOŚĆ

UCZCIWOŚĆ to mówienie prawdy i jej poszanowanie, przyznawanie się do błędu lub winy, nieprzywłaszczanie sobie cudzej własności, to rzetelność w wykonywaniu swoich obowiązków w ramach nauki, pracy, opieki, podziału zadań, to także równoprawne traktowanie ludzi, bez faworyzowania.

Uczciwość często jest trudna. Wymaga odwagi cywilnej, gdy mamy przyznać się do winy lub ujawnić złe praktyki innych, narażając się na ich gniew. Wymaga też głębszego namysłu, czyli refleksji oraz bezstronnej oceny, którą podsuwa nasz wewnętrzny sędzia – sumienie, czy w danej sytuacji szczerowość/uczciwość przyniesie dobro, czy zło, czy ujawniając prawdę chcemy uratować niewinnie obwinianego, czy komuś zaszkodzić.

Czasem powiedzenie komuś „prawdy” dotyczącej jego wyglądu czy sytuacji majątkowej jest nietaktem, a nawet okrucieństwem, wynikającym ze złych intencji, czasem – głupotą, gdy np. złodziej pyta, gdzie mamy ukryte pieniądze. Jednak poza sytuacjami wyjątkowymi, uczciwość w codziennym życiu buduje wzajemne zaufanie, będące podstawą ładu społecznego i dobrych relacji pomiędzy ludźmi.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ

ODPOWIEDZIALNOŚĆ to wypełnianie swoich obowiązków, dotrzymanie słowa, gotowość do ponoszenia konsekwencji własnych wyborów i zachowań. Odpowiedzialność to także postawa aktywnej troski o los innych – rodziny, grupy, społeczeństwa, środowiska i świata – dbanie o wspólne dobro i zapobieganie złu.

Ponosimy odpowiedzialność za swoje myśli i emocje, za radzenie sobie z własną złością, gospodarowanie swoim czasem, wybór przyjaciół, wyznaczanie sobie celów i priorytetów, swój rozwój, zdrowie, bezpieczeństwo.

Dojrzewając, dorastamy do coraz większej odpowiedzialności. Bywa ona trudna – czasem wymaga przedłożenia wspólnego dobra czy interesu innych osób nad własny, czasem prawdziwej odwagi, gdy sprzeciwiamy się presji wywieranej w złym celu lub ratujemy kogoś z narażeniem własnego życia.

Odpowiedzialne zachowanie wzmacnia nasze samouznanie – poczucie własnej wartości, buduje naszą pozycję jako osoby prawej, wiarygodnej i rzetelnej, zjednuje nam szacunek, daje bardzo potrzebne poczucie sprawowania kontroli nad własnym życiem.

ODWAGA

ODWAGA, tutaj rozumiana jako odwaga cywilna, to wewnętrzna siła, która pozwala nam wypowiadać swoje zdanie i bronić swoich racji, przyznać się do błędu lub winy, wstawić się za słabszymi. Wykazujemy się nią, podejmując trudne, służące dobru decyzje i zwalczając zło.

Odwaga wymaga mądrości, by ocenić, co jest dobre i ważne, a co złe lub nieistotne. Wymaga też rozważenia następstw danej sytuacji i naszej decyzji.

Odwaga cywilna nie ma nic wspólnego z brawurą ani pseudoodwagą osiłków, którzy – zwłaszcza w grupie – lubią wykorzystywać swoją przewagę fizyczną, by zastraszać lub krzywdzić innych.

Odwaga cywilna służy dobru, fałszywa – popisom, udowadnianiu sobie i innym braku lęku, co bywa wyrazem niedojrzałości i braku wyobraźni. Odmowa zachowań niemądrych, np. niebezpiecznych skoków z mostu do wody, nie jest tchórzostwem, lecz wyrazem rozsądku i odwagi sprzeciwienia się presji grupy. Odwaga nie oznacza bowiem braku lęku, lecz zdolność do jego pokonania w obliczu ważnej potrzeby. Jest trudna, gdy musimy postąpić właściwie, narażając się na przykre konsekwencje – na przydomek tchórze, ryzyko utraty pozycji w grupie, zemstę, w szczególnych sytuacjach na utratę zdrowia i życia, gdy ratujemy kogoś np. z pożaru.

Odwaga zjednuje szacunek i autorytet, jest przejawem naszej dojrzałości, mądrości i siły. Każdą siłę możemy ćwiczyć. Odwagę cywilną – też.

MĄDROŚĆ

MĄDROŚĆ jest to celowe przyczynianie się do dobra poprzez właściwe wybory. Chodzi tu o dobro ogólne, powszechne, a nie tylko własne, czy własnej rodziny/grupy.

Aby postępować mądrze, nie wystarczą dobre intencje. Potrzebna jest wiedza, doświadczenie, refleksja, które pozwalają patrzeć dalej, szerzej i głębiej, przewidzieć różne, także odległe konsekwencje naszych wyborów, które pojawią się zarówno w naszym życiu, jak i w życiu innych ludzi, a nawet kolejnych pokoleń.

Mądrość ułatwia nam też podejmowanie właściwych decyzji w sytuacji konfliktu wartości, czyli wtedy, gdy dwie wartości moralne wzajemnie się wykluczają, gdy np. mamy dylemat, czy chronić przyjaźń zatajając, że przyjaciel bierze i rozprowadza narkotyki lub popełnił przestępstwo, czy też nie. Mądrość mówi, że należy wybrać wartość w danej sytuacji ważniejszą, tutaj: ujawnić rodzicom przyjaciela, że bierze narkotyki, by ratować jego zdrowie i życie, a także uchronić innych, których jako diler mógłby wciągnąć w narkomanię, a także ujawnić przestępstwo, by nie dopuścić do kolejnych ofiar jego kradzieży czy przemocy.

Jeśli chcemy żyć w świecie dobrym i sprawiedliwym, powinniśmy stać się częścią działań na rzecz takiego świata, dokonując mądrych wyborów.